

Seminarium licencjackie

Lingwistyka stosowana z wiodącym językiem niemieckim

1) Wykładowca: Prof. UAM dr hab. Małgorzata Bielicka

Seminarium licencjackie: *Wielojęzyczność jako cel edukacyjny*

Opis:

Przedmiotem seminarium jest kształcenie dzieci w wieku przedszkolnym i na poziomie szkoły podstawowej. Poznamy więc najbardziej skuteczne zasady dydaktyczne doprowadzające uczniów do ich wysokich umiejętności w zakresie nauczanego języka obcego w tradycyjnym modelu realizowanym w większości szkół polskich. Studentki/ci mają możliwość wyboru dowolnego tematu z dziedziny dydaktyki języka obcego.

Zapoznamy się także z modelem nauczania metodą immersji. Studenci zainteresowani tym modelem mogą przeprowadzać badania empiryczne w zaprzyjaźnionym immersyjnym przedszkolu polsko-niemieckim.

Cele:

Celem seminarium jest:

1. poszerzanie wiedzy i kompetencji zawodowych w obszarze nauczania języka obcego na poziomie przedszkolnym oraz na poziomie szkoły podstawowej,
2. zdobycie umiejętności związanych z przeprowadzaniem badań empirycznych,
3. nauka pisania tekstów akademickich.

Warunki zaliczenia:

Obecność na zajęciach jest obowiązkowa. Warunkiem zaliczenia semestru zimowego jest opracowanie planu badawczego oraz napisanie dwóch rozdziałów teoretycznych pozytywnie zaopiniowanych przez promotorkę pracy. Warunkiem zaliczenia semestru letniego jest napisanie oraz pozytywna ocena całej pracy licencjackiej. Prace licencjackie pisane są w języku niemieckim.

Literatura

Bleyhl, W. (2000): *Fremdsprachen in der Grundschule*, Hannover: Schroedel Verlag

Sikora-Banasik D. (red.) (2009): *Wczesnoszkolne nauczanie języków obcych. Zarys teorii i praktyki*. Warszawa: CODN.

Bielicka M. 2017, „Efektywność nauczania języka niemieckiego na poziomie przedszkolnym i wczesnoszkolnym w dwujęzycznych placówkach edukacyjnych w Polsce. Poznań: UAM.

Olpińska M., 2004, *Wychowanie dwujęzyczne*, Warszawa.

2) Wykładowca: dr Paweł Rybszleger

Seminarium licencjackie: *Komunikacja i dyskurs w Internecie i mediach społecznościowych*

Opis : W ramach seminarium dyplomowego studentki i studenci zostaną zapoznane/zapoznani z najważniejszymi pojęciami oraz metodami opisu lingwistycznego w zakresie komunikacji oraz form dyskursu w Internecie. Do najważniejszych omawianych zagadnień w tym zakresie należą: tekstualność, dialogowość i multimodalność form hybrydowej komunikacji online (tj. tekst wraz z tzw. operatorami komunikacyjnymi typu „hashtag” czy „@” wraz z możliwością tworzenia struktur dialogowych oraz wykorzystania elementów pozajęzykowych, takich jak obrazy, memy, grafika, design itd.); budowa i typy komunikacji i dyskursu w mediach społecznościowych; poszczególne rodzaje platform społecznościowych i ich charakterystyka; dziennikarstwo społecznościowe i alternatywne (np. blogi jako alternatywa do dziennikarstwa tzw. *mainstream*, *watchblogs*, wzrastające znaczenie mniejszych aktorów medialnych w dyskursie w mediach [elektronicznych]) oraz przepływ informacji w Social Web (repozytoria wiedzy, encyklopedie tematyczne typu „Wiki” itp.). Dodatkowo poruszone zostaną wybrane aspekty socjo- i pragmalingwistyczne oraz psychologiczne komunikacji w Internecie: anonimowość w mediach elektronicznych, tożsamość indywidualna i w grupach społecznych w Sieci, mowa nienawiści (*hate speech*) czy kwestie języka równościowego (*equality in language*). Chętne osoby będą mogły poruszyć w swoich pracach dyplomowych także zagadnienia związane z dydaktyką Sieci (np. analiza stron dla uczących się języka niemieckiego lub nauczycieli, polityka językowa vs. możliwości Internetu itp.).

Cele dydaktyczne: Celem seminarium jest zapoznanie jego uczestniczek i uczestników z aspektami funkcjonowania i charakterystyką komunikacji w sieci internetowej ze szczególnym uwzględnieniem zjawisk językowych związanych z komunikacją, tożsamością (np. autoprezentacja) oraz dyskursem (możliwe są implikacje socjolingwistyczne czy dydaktyczne). Ostatecznie seminarium ma przygotować uczestniczki/uczestników do napisania pracy dyplomowej zgodnej z wymogami.

Wymagania odnośnie uczestnictwa: Aktywne uczestniczenie w zajęciach (czytanie zadanej literatury, przygotowywanie krótkich wystąpień); obecność na zajęciach (możliwość opuszczenia jednych zajęć).

Warunki zaliczenia: Warunkiem zaliczenia semestru zimowego jest opracowanie planu badawczego (spis treści zatwierdzony przez prowadzącego) oraz napisanie dwóch rozdziałów teoretycznych. Warunkiem zaliczenia semestru letniego jest napisanie całej poprawnej pod względem formalnym i językowym pracy dyplomowej.

Literatura (wybrane pozycje):

- Antos, Gerd/Opilowski, Roman/Jarosz, Józef (Hrsg.) (2018): Online-Diskurse im interkulturellen Gefüge. Wissenstransfer, Öffentlichkeiten, Textsorten. Berlin u.a.: Peter Lang.
- Fraas, Claudia/Meier, Stefan/Pentzold, Christian (Hrsg.) (2013): Online-Diskurse. Theorien und Methoden transmedialer Online-Diskursforschung. Köln: Herbert von Halem Verlag.
- Klug, Nina-Maria/Stöckl, Hartmut (2016) (Hrsg.): Handbuch Sprache im multimodalen Kontext. Berlin/Boston: de Gruyter.
- Marx, Konstanze/Weidacher, Georg (2014): Internetlinguistik. Ein Lehr- und Arbeitsbuch. Tübingen: Narr Verlag.

3) Wykładowca: Prof. UAM dr hab. Hanka Błaszowska

Seminarium licencjackie: *Język wrażliwy na płeć w dyskursie i w przekładzie niemiecko-polskim*

Opis:

„Język równościowy to inaczej język inkluzywny, włączający, niedyskryminujący ze względu na płeć, nieseksistowski, neutralny płciowo – przeciwieństwo języka nierównościowego, wykluczającego, dyskryminującego ze względu na płeć [...]” (Nierówność płci w języku. Poradnik dla nauczycielek i nauczycieli 2022: 11). Język wrażliwy na płeć, pozwalający na tworzenie komunikatów wolnych od uprzedzeń i stereotypów, stanowi przedmiot badań językoznawstwa genderowego, rozwijającego się w Niemczech intensywnie od lat 90. ubiegłego wieku na gruncie powstałej z końcem lat 70. lingwistyki feministycznej.

W ramach seminarium możliwe będzie zbadanie użycia niemieckiego i polskiego języka równościowego zarówno z perspektywy lingwistyki, lingwistyki kontrastywnej i socjolingwistyki, jak i z perspektywy przekładoznawstwa. Za materiał empiryczny posłużą teksty wybranych gatunków, w tym m.in. teksty medialne, które zostaną poddane krytycznej analizie dyskursu, a także przekłady tekstów literackich i użytkowych poddane analizie translatorskiej. Osoby uczestniczące w seminarium będą zatem mogły zrealizować różnorodne tematy badawcze w obrębie tematyki języka równościowego w zależności od zainteresowań lingwistycznych czy przekładoznawczych.

Cele:

- Przygotowanie do przeprowadzenia badania naukowego poprzez kształtowanie umiejętności korzystania ze źródeł naukowych, formułowania pytań badawczych, tez naukowych oraz doboru metod badawczych adekwatnych do celu i materiału empirycznego pracy.
- Przygotowanie do zredagowania pracy licencjackiej zgodnej z wymogami formalnymi.
- Przygotowanie do egzaminu dyplomowego zgodnie z obowiązującymi zagadnieniami specjalizacyjnymi.
- Zapoznanie z pojęciami i zagadnieniami językoznawstwa genderowego, metodologią oraz przeglądem badań w odniesieniu do języka niemieckiego lub/i do języka polskiego, stanowiącymi podstawę teoretyczną pracy.
- Rozwój kompetencji językowej i komunikacyjnej w języku obcym i ojczystym, a także kompetencji translatorskiej w aspekcie przekładu języka równościowego w tekstach z języka niemieckiego na polski.

Treści zajęć:

- 1) Zasady i wymogi formalne dotyczące przygotowania pracy dyplomowej.
- 2) Zagadnienia tematyczne na egzamin licencjacki dla specjalizacji translatorskiej.
- 3) Językoznawstwo genderowe w Niemczech i w Polsce jako nurt badań nad językiem wrażliwym na płęć. Teoria, przegląd badań, metodologia badań (metody jakościowe i ilościowe), materiał empiryczny.
- 4) Krytyczna analiza dyskursu w aspekcie użycia form języka wrażliwego na płęć w tekstach niemieckojęzycznych.
- 5) Krytyczna analiza dyskursu w aspekcie użycia form języka wrażliwego na płęć w tekstach niemiecko- i polskojęzycznych w ujęciu kontrastywnym.
- 6) Analiza translatorska w aspekcie przekładu form języka wrażliwego na płęć z języka niemieckiego na język polski na podstawie tekstów wybranych gatunków.

Powyższe zagadnienia mogą być analizowane w pracach o następujących, przykładowych tematach:

- Wpływ zmian społecznych na zmiany zachodzące w języku (studium socjolingwistyczne)
- Jaka jest funkcja generycznego rodzaju męskiego i czy formy tego rodzaju zawsze określają osoby obu płci? (eksperyment psycholingwistyczny)
- Które z opcji genderingu są obecne w użyciu języka niemieckiego w wybranych tekstach, w jakiej frekwencji występują?
- Użycie form języka wrażliwego na płęć w tekstach a problem ekonomii języka.
- Etymologia oraz zakres zastosowania niemieckiego rzeczownika feminitywnego Gästin i polskiego rzeczownika gościni (studium kontrastywne)
- Język wrażliwy na płęć w dyskursie akademickim na przykładzie gatunku tekstowego rekomendacje językowe.
- Czy użycie języka neutralnego względem płci jest rozwiązaniem równościowym?
- Nie/Równość płci w języku na przykładzie niemieckich i polskich ogłoszeń o pracę.
- Jak niemieckie przedsiębiorstwa podchodzą do kwestii języka wrażliwego na płęć na podstawie tekstów komunikacji korporacyjnej.
- Przekład niemieckojęzycznych feminitywów w wybranym gatunku tekstowym, np. w tekstach prawnych, na język polski.
- Problem przekładalności niemieckich feminitywów na język polski w tekstach naukowych i akademickich.

Warunki zaliczenia seminarium i harmonogram pracy:

Regularne, aktywne uczestnictwo (możliwa jedna nieusprawiedliwiona nieobecność w semestrze), wykonywanie zadań domowych, jak lektura wskazanej literatury czy

przygotowanie wystąpień/prezentacji tematycznych, terminowe oddawanie poszczególnych części pracy zgodnie z harmonogramem:

- październik – listopad 2024: opracowanie planu badawczego: temat, cele pracy, pytania badawcze, wstępny spis treści, wprowadzenie, lista głównych pozycji bibliograficznych;
- styczeń – luty 2025 (warunek zaliczenia semestru I): napisanie dwóch pierwszych rozdziałów pracy, pełna lista bibliografii;
- marzec – maj 2025 (warunek zaliczenia semestru II): dokończenie części teoretycznej, opracowanie części empirycznej, wniosków i podsumowania; napisanie kompletnej, poprawnej pod względem formalnym i językowym pracy dyplomowej;
- czerwiec 2025: akceptacja pracy przez promotora po naniesieniu korekt, rejestracja pracy;
- lipiec 2025: recenzje i obrona.

Literatura (wybrane pozycje podstawowe):

- Diewald, G. / Steinhauer, A. (2017). Richtig gendern: Wie angemessen und verständlich schreiben. Berlin: Dudenverlag.
- Klann-Delius, G. (2005): Sprache und Geschlecht: Eine Einführung. Heidelberg: Springer.
- Kotthoff, H. / Nübling, D. (2018): Genderlinguistik: Eine Einführung in Sprache, Gespräch und Geschlecht. Tübingen: Narr Francke Attempto.
- Szpyra-Kozłowska, J./ Chmura-Rutkowska (2022): Nierówność płci w języku. Poradnik dla nauczycielek i nauczycieli szkół m.st. Warszawy. Warszawa: Warszawskie Centrum Innowacji Edukacyjno-Społecznych i Szkoleń oraz Urząd m.st. Warszawy Biuro Edukacji.